ĢENERĀLADVOKĀTA JEVGENIJA TANČEVA [*EVGENI TANCHEV*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2021. gada 15. aprīlī[1]

Lieta C-866/19

SC
pret
Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie

(*Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa, Polija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Sociālais nodrošinājums – Apdrošinātā persona, kuras iemaksu periodi ir pabeigti dalībvalstī, kas nav kompetentā dalībvalsts – Tiesības uz vecuma pensiju – Regula (EK) Nr. 883/2004 – Pensiju pabalstu aprēķināšana

1. Šajā *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa, Polija) (turpmāk tekstā – "iesniedzējtiesa") lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu tiek lūgts paskaidrot Tiesas nolēmumu lietā *Tomaszewska*[2]. Iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai pamatlietā aplūkojamajos apstākļos saskaņā ar ES tiesībām ir jāņem vērā pensijas iemaksu periodi, kurus apdrošinātā persona[3] ir pabeigusi dalībvalstī, kas nav kompetentā dalībvalsts[4] (turpmāk tekstā – "uzņēmējvalsts iemaksu periodi"), aprēķinot pensijas pabalstu summu, kuri kompetentajai dalībvalstij, šajā gadījumā Polijai, jāmaksā šai apdrošinātajai personai. Spriedumā *Tomaszewska* uz šādu jautājumu ir atbildēts tikai saistībā ar tiesību uz pensiju pabalstiem iegūšanu. Cik lielā mērā minētajā lietā izstrādātie principi attiecas uz izmaksājamo pabalstu aprēķināšanu?

2. Pamatlietā aplūkojamie apstākļi ir šādi. Saskaņā ar Polijas tiesību aktiem Polijas beziemaksu periodu ilgums, ko var ņemt vērā, aprēķinot pensijas pabalstus, nevar pārsniegt vienu trešdaļu no Polijas iemaksu periodiem[5]. Rodas jautājums, vai uzņēmējvalsts iemaksu periodi, ko Nīderlandē veikusi apdrošinātā persona, saskaņā ar ES tiesībām ir jāpieskaita Polijas iemaksu periodiem, tādējādi pagarinot Polijas beziemaksu periodu ilgumu, kas jāņem vērā Polijas pensijas aprēķināšanā.

1 Oriģinālvaloda – angļu.

2 Spriedums, 2011. gada 3. marts (C-440/09, EU:C:2011:114; turpmāk tekstā – "spriedums *Tomaszewska*").

3 Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu nav norādīts, vai apdrošinātā persona ir "darba ņēmējs" LESD 45. panta izpratnē. Tāpēc jebkura atsauce uz šo noteikumu šajos secinājumos ir jālasa, ņemot vērā šo mainīgo lielumu. Ir vērts atzīmēt, ka Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 883/2004 (2004. gada 29. aprīlis) par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu (OV 2004, L 166, 1. lpp.), t.i., pamatlietā *ratione temporis* piemērojamā tiesību akta (skat. šo secinājumu 6. zemsvītras piezīmi), *ratione personae* piemērošanas joma aptver ne tikai darbiniekus. Personai, kura pretendē uz sociālā nodrošinājuma tiesībām, ir jābūt "apdrošinātai personai" saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 1. panta c) punktu, un saskaņā ar 2. panta 1. punktu Regula Nr. 883/2004 "attiecas uz dalībvalstu piederīgajiem, uz bezvalstniekiem un uz bēgļiem, kas dzīvo dalībvalstī, kuri ir pakļauti vai bijuši pakļauti vienas vai vairāku dalībvalstu tiesību aktiem, kā arī uz viņu ģimenes locekļiem un viņu apgādību zaudējušām personām".

4 Skat. Regulas Nr. 883/2004 1. panta s) punktu.

5 Skat. šo secinājumu 12. punktu.

3. Esmu nonācis pie secinājuma, ka saskaņā ar ES tiesībām uzņēmējvalsts iemaksu periodi ir jāņem vērā, aprēķinot pensijas pabalsta teorētisko summu, kas jāmaksā saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 52. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) punktu [6]. Konkrētāk, Polijas tiesību norma, kas paredz, ka Polijas beziemaksu periodi pensijas summas aprēķinā var tikt ņemti vērā tikai apmērā, kas nepārsniedz vienu trešdaļu no Polijā pabeigtajiem iemaksu periodiem (turpmāk tekstā – "1/3 robežvērtība beziemaksu periodiem"), ir jālasa tādējādi, ka tā ietver uzņēmējvalsts iemaksu periodus, ko attiecīgā apdrošinātā persona pabeigusi Nīderlandē. Jebkurš cits iznākums nebūtu saderīgs ar Regulas Nr. 883/2004 mērķiem un tās pamatā esošajiem principiem [7] un būtu pretrunā summēšanas principam, kura konkrēta izpausme ir atrodama Regulas Nr. 883/2004 52. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) punktā. Šeit piedāvātais iznākums atbilst arī Regulas Nr. 883/2004 52. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) punkta mērķim, proti, izmantojot izmaksājamās pensijas teorētiskās summas aprēķināšanas metodi, mazināt kaitējumu apdrošinātajām personām, kuras ir izmantojušas savas tiesības strādāt citās dalībvalstīs, nevis kompetentajā dalībvalstī [8].

4. Tomēr uzņēmējas dalībvalsts iemaksu periodiem nav nozīmes, aprēķinot 1/3 robežvērtību beziemaksu periodiem attiecībā uz faktisko, proporcionālo pensijas pabalstu, kas maksājams saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 52. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) punktu. Šis 52. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) punkta mērķis atšķiras no Regulas Nr. 883/2004 52. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) punkta mērķa. Regulas 52. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) punktā proporcionālais maksājamais pabalsts tiek aprēķināts, veicot tā dēvēto sadalījumu [9]. Šis noteikums atspoguļo Regulas Nr. 883/2004 statusu kā dalībvalstu sociālā nodrošinājuma sistēmu koordinācijas, nevis saskaņošanas pasākumu, ar kuru cenšas nodrošināt taisnīgu izmaksājamās pensijas summas sadalījumu starp dalībvalstīm, tās aprēķinā pamatojoties uz periodu, kas nostrādāti katrā dalībvalstī pirms apdrošināšanas riska iestāšanās [10], šajā gadījumā pensijas vecuma sasniegšanas, attiecību.

I. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

5. LESD 48. panta a) punktā ir noteikts:

"Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru paredz tādus pasākumus sociālā nodrošinājuma jomā, kas vajadzīgi, lai īstenotu darba ņēmēju pārvietošanās brīvību; šajā nolūkā tie izveido sistēmu, kas nodrošina to, ka algotiem vai pašnodarbinātiem migrējošiem darba ņēmējiem un viņu apgādājamiem: a) summē visus laikposmus, ko saskaņā ar

[6] Saskaņā ar grozītās Regulas Nr. 883/2004 91. pantu, lasot to kopā ar 97. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr. 987/2009 (2009. gada 16. septembris), ar ko nosaka īstenošanas kārtību Regulai (EK) Nr. 883/2004 par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu (OV 2009, L 284, 1. lpp.), Regula Nr. 883/2004 ir piemērojama no 2010. gada 1. maija. Saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 90. pantu visi Padomes Regulas (EEK) Nr. 1408/71 (1971. gada 14. jūnijs) par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem un pašnodarbinātām personām, kā arī viņu ģimenēm, kas pārvietojas Kopienā (OV 1971, L 149, 2. lpp.), noteikumi, kuriem ir nozīmē pamatlietā, tika atcelti un aizstāti. Regulas Nr. 883/2004 6. pants atbilst Regulas Nr. 1408/71 45. panta 1. punktam. Regulas Nr. 883/2004 52. panta 1. punkts atbilst Regulas Nr. 1408/71 46. panta 2. punktam.

[7] Spriedums, 2011. gada 3. marts, *Tomaszewska* (C-440/09, EU:C:2011:114, 27. punkts).

[8] Iedibinātajā judikatūrā ir paredzēts, ka migrējošo darba ņēmēju sociālā nodrošinājuma pabalstu apmērs nedrīkst samazināties tādēļ, ka viņi ir izmantojuši savas tiesības brīvi pārvietoties. Skat., piemēram, spriedumu, 2013. gada 21. februāris, *Salgado González* (C-282/11, EU:C:2013:86, 43. punkts un tajā minētā judikatūra).

[9] Skat. ģenerāladvokāta F. Dž. Džeikobsa [*F. G. Jacobs*] secinājumus attiecībā uz Regulas Nr. 1408/71 46. panta 2. punktu lietā *Stinco* un *Panfilo* (C-132/96, EU:C:1997:436, 5. punkts).

[10] Spriedums, 1980. gada 26. jūnijs, *Menzies* (793/79, EU:C:1980:172, 11. punkts).

dažu valstu tiesību aktiem ņem vērā, lai piešķirtu un saglabātu tiesības saņemt pabalstu un aprēķinātu tā lielumu."

6. Regulas Nr. 883/2004 14. apsvērumā ir paredzēts:

"Šie mērķi jāsasniedz, jo īpaši, summējot visus periodus, ko ņem vērā saskaņā ar dažādu valstu tiesību aktiem, lai iegūtu vai paturētu tiesības uz pabalstiem un lai aprēķinātu pabalstu summu, un nodrošinot pabalstus dažādajām to personu kategorijām, uz ko attiecas šī regula."

7. Regulas Nr. 883/2004 1. panta t) punktā ir noteikts:

""apdrošināšanas periods" ir iemaksu, nodarbinātības vai pašnodarbinātības periodi, kas par apdrošināšanas periodiem definēti vai atzīti tajos tiesību aktos, ar kuriem saskaņā tie izpildīti vai uzskatīti par izpildītiem, un visi periodi, kas tādiem pielīdzināmi, ja minētajos tiesību aktos uzskatīts, ka tie līdzvērtīgi apdrošināšanas periodiem".

8. Regulas Nr. 883/2004 6. pantā "Periodu summēšana" ir paredzēts:

"Ja šajā regulā nav noteikts citādi, tās dalībvalsts kompetentā iestāde, kuras tiesību akti nosaka, ka:

– tiesību uz pabalstu iegūšana, paturēšana, ilgums vai atgūšana,

– tiesību aktu piemērošanas joma vai

– piekļuve obligātajai apdrošināšanai, fakultatīvi turpināmajai apdrošināšanai vai brīvprātīgajai apdrošināšanai vai atbrīvojums no tām

ir atkarīgs no apdrošināšanas, nodarbinātības, pašnodarbinātības vai pastāvīgās dzīvesvietas periodu izpildes, atbilstoši nepieciešamībai ņem vērā apdrošināšanas, nodarbinātības, pašnodarbinātības vai pastāvīgās dzīvesvietas periodus, kas izpildīti saskaņā ar jebkuras citas dalībvalsts tiesību aktiem, tā, it kā tie būtu periodi, kas izpildīti saskaņā ar tiesību aktiem, kurus tā piemēro."[11]

[11] Iepriekš Regulas Nr. 1408/71 45. panta 1. punktā, redakcijā, kura grozīta un atjaunināta ar Padomes 1996. gada 2. decembra Regulu (EK) Nr. 118/97 (OV 1997, L 28, 1. lpp.), ņemot vērā grozījumus, kas izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 18. decembra Regulu (EK) Nr. 1992/2006 (OV 2006, L 392, 1. lpp.), bija noteikts šādi: "Ja kādas dalībvalsts tiesību akti saskaņā ar sistēmu, kas nav īpaša sistēma 2. vai 3. punkta nozīmē, nosaka, ka tiesību uz pabalstiem iegūšana, saglabāšana vai atgūšana ir atkarīga no apdrošināšanas vai dzīvesvietas laika posmu pabeigšanas, tad vajadzības gadījumā šīs dalībvalsts kompetentā institūcija ņem vērā tādus apdrošināšanas vai dzīvesvietas laika posmus, kas ir pabeigti saskaņā ar citas dalībvalsts tiesību aktiem, neatkarīgi no tā, vai tas veikts saskaņā ar vispārēju sistēmu vai īpašu sistēmu un darbinieka vai pašnodarbinātas personas statusā. Šiem mērķiem tā ņem vērā šos laika posmus tā, it kā tie būtu pabeigti saskaņā ar tās tiesību aktiem."

9. Regulas Nr. 883/2004 52. panta 1. punktā [12] ir noteikts:

"1. Kompetentā iestāde aprēķina pabalsta summu, ko varētu saņemt:

a) saskaņā ar tiesību aktiem, kurus tā piemēro, tikai tad, ja pabalstu saņemšanas tiesību nosacījumi ir izpildīti vienīgi saskaņā ar valsts tiesību aktiem (neatkarīgs pabalsts);

b) aprēķinot teorētisku summu un pēc tam faktisku summu (proporcionāls pabalsts) šādi:

   i) pabalsta teorētiskā summa ir vienāda ar pabalstu, ko attiecīgā persona varētu pieprasīt, ja visi apdrošināšanas un/vai dzīvesvietas periodi, kas izpildīti saskaņā ar citu dalībvalstu tiesību aktiem, būtu izpildīti atbilstoši tiesību aktiem, kurus tā piemēro, pabalsta piešķiršanas dienā. Ja saskaņā ar šiem tiesību aktiem summa nav atkarīga no izpildīto periodu ilguma, šo summu uzskata par teorētisko summu;

   ii) tad kompetentā iestāde nosaka proporcionālā pabalsta faktisko summu, piemērojot teorētiskajai summai attiecību starp to periodu ilgumu, kas pirms apdrošināšanas gadījuma iestāšanās izpildīti saskaņā ar tiesību aktiem, kurus tā piemēro, un kopējo to periodu ilgumu, kas pirms apdrošināšanas gadījuma iestāšanās izpildīti saskaņā ar visu attiecīgo dalībvalstu tiesību aktiem."

10. Lēmuma Nr. H6 (2010. gada 16. decembris) par konkrētu principu piemērošanu attiecībā uz periodu summēšanu saskaņā ar 6. pantu Regulā (EK) Nr. 883/2004 par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu (OV 2011, C 45, 5. lpp.; turpmāk tekstā – "Lēmums Nr. H6") 2. apsvērumā ir noteikts:

"(2) Regulas [Nr. 883/2004] 6. pantā ir paredzēts periodu summēšanas princips. Šis princips jāpiemēro vienādi, un tātad jāsummē periodi, kuri saskaņā ar valstu tiesību aktiem tiek ņemti vērā, vienīgi lai iegūtu pabalstu vai palielinātu to."

11. Lēmuma Nr. H6 1. un 2. punktā ir noteikts:

"1. Piemērojot [Regulas Nr. 883/2004 un Nr. 987/2009], visi apdrošināšanas periodi neatkarīgi no tā, vai tie ir iemaksu periodi vai valstu tiesību aktos apdrošināšanas periodiem noteikti līdzvērtīgi periodi, atbilst jēdzienam "apdrošināšanas periodi".

2. Visus attiecīgā gadījuma periodus, kuri izpildīti saskaņā ar citas dalībvalsts tiesību aktiem, ņem vērā, izmantojot tikai periodu summēšanas principu saskaņā ar [Regulas Nr. 883/2004 6. pantu] un [Regulas Nr. 987/2009 12. pantu]. Summēšanas princips nosaka, ka summē citu dalībvalstu paziņotos periodus, neapšaubot to kvalitāti."

[12] Regulas Nr. 883/2004 52. panta 1. punkta b) apakšpunkts iepriekš bija Regulas Nr. 1408/71 46. panta 2. punkta a) un b) apakšpunkts. Tajā bija noteikts: "Ja kādi dalībvalsts tiesību aktos prasīti nosacījumi par tiesībām uz pabalstiem tiek izpildīti, vienīgi piemērojot 45. pantu vai 40. panta 3. punktu, tad piemēro šādus noteikumus: a) kompetentā institūcija aprēķina teorētisko pabalsta summu, ko attiecīgā persona varētu pieprasīt, ja tie visi apdrošināšanas un/vai dzīvesvietas laika posmi, kas pabeigti saskaņā ar dalībvalstu tiesību aktiem, kuri attiekušies uz šo darbinieku vai pašnodarbināto personu, būtu pabeigti attiecīgajā valstī saskaņā ar tiesību aktiem, ko tā piemēro pabalsta piešķiršanas dienā. Ja saskaņā ar šiem tiesību aktiem pabalsta summa nav atkarīga no pabeigto laika posmu ilguma, tad šo summu pieņem par teorētisko summu, kas minēta šajā daļā; b) šī kompetentā institūcija tad nosaka faktisko pabalsta summu, balstoties uz iepriekšējā daļā minēto teorētisko summu, proporcionāli attiecībai starp to apdrošināšanas vai dzīvesvietas laika posmu ilgumu, kas pirms apdrošināšanas gadījuma iestāšanās pabeigts saskaņā ar tiesību aktiem, ko piemēro šī institūcija, un kopējo apdrošināšanas un dzīvesvietas laika posmu ilgumu, kas pirms apdrošināšanas gadījuma iestāšanās pabeigts saskaņā ar visu attiecīgo dalībvalstu tiesību aktiem."

B. Dalībvalsts tiesības

12. Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir minēts *Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych* (1998. gada 17. decembra Likums par vecuma pensijām un citām pensijām, kas maksājamas no Sociālās apdrošināšanas fonda) (2018. gada *Dz. U.*, 1270. pozīcija, ar grozījumiem) (turpmāk tekstā – "Likums par vecuma pensijām"). Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir norādīts, ka saskaņā ar Polijas tiesību aktiem maksimālais beziemaksu periodu ilgums, ko var ņemt vērā, aprēķinot pabalsta summu, ir viena trešdaļa no Polijas iemaksu periodiem [13].

II. Fakti un prejudiciālais jautājums

13. Prejudiciālais jautājums attiecas tikai uz pensijas pabalsta aprēķināšanu apdrošinātai personai, kura lielāko daļu no saviem apdrošināšanas periodiem pabeigusi dalībvalstī (Nīderlandē), kas nav kompetentā dalībvalsts (Polija). Jautājums par tiesību iegūšanu uz šādiem pabalstiem nerodas.

14. Ar 2014. gada 24. februāra lēmumu *Zakład Ubezpieczeń Społecznych, I Oddział w Warszawie* (Sociālās apdrošināšanas iestādes Varšavas 1. nodaļa, Polija, turpmāk tekstā – "pensiju iestāde" [14]), pamatojoties uz Likuma par vecuma pensijām un Regulas Nr. 883/2004 noteikumiem, piešķīra SC (apdrošinātajam) vecuma pensiju no 2013. gada 5. novembra.

15. Nosakot apdrošinātā tiesības uz vecuma pensiju, pensiju iestāde izmantoja šādu metodi. Pirmkārt, tā noteica Polijas iemaksu periodu ilgumu (104 mēneši). Otrkārt, apdrošināšanas stāžā tā ņēma vērā Polijas beziemaksu periodus apmērā, kas atbilst vienai trešdaļai no Polijas iemaksu periodiem (34 mēneši). Šāda formula Polijas tiesību aktos ir paredzēta Likuma par pensijām 5. panta 2. punktā. Treškārt, tā kā, pamatojoties uz Polijas apdrošināšanas periodiem, apdrošinātais nebija sasniedzis minimālo apdrošināšanas stāžu, tiesību uz vecuma pensiju iegūšanas mērķiem tā pieskaitīja iekšzemes apdrošināšanas stāžam Nīderlandē pabeigtos iemaksu periodus (269 mēneši).

16. Šādi noteiktais apdrošināšanas stāžs (iekšzemes iemaksu periodi + iekšzemes beziemaksu periodi + ārvalsts iemaksu periodi) pēc tam tika ņemts vērā, aprēķinot teorētisko pabalsta summu saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 52. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) punktu. Savukārt faktiskā pabalsta summa atbilstoši Regulas Nr. 883/2004 52. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) punktam tika aprēķināta proporcijā 138 Polijas apdrošināšanas periodu mēneši (iemaksu periodi un beziemaksu periodi apmērā, kas atbilst vienai trešdaļai no iekšzemes iemaksu periodiem) pret 407 mēnešiem, kas ir Polijas un Nīderlandes apdrošināšanas periodu summa. Pamatojoties uz to, tika aprēķināts, ka no teorētiskā pabalsta 974,78 Polijas zlotu (PLN) apmērā apdrošinātajam ir jāizmaksā pabalsts, kas atbilst 33,9 % no šīs summas, proti, 335,81 PLN.

17. Apdrošinātais apstrīdēja šo lēmumu. Savā prasībā viņš tostarp lūdza aprēķinā ņemt vērā vairāk Polijas beziemaksu periodu un apgalvoja, ka pensiju iestāde ir kļūdījusies, neņemot vērā Tiesas spriedumu lietā *Tomaszewska* [15]. *Sąd Okręgowy w Warszawie* (Varšavas apgabaltiesa, Polija) noraidīja šo prasību ar 2015. gada 19. novembra spriedumu.

[13] Šķiet, ka robežvērtība, kas atbilst vienai trešdaļai no iemaksu periodiem un ko piemēro beziemaksu periodiem, ir pamatota ar Likuma par vecuma pensijām 5. panta 2. punktu.

[14] Arī "kompetentā iestāde" saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 1. panta q) punktu.

[15] Spriedums, 2011. gada 3. marts (C-440/09, EU:C:2011:114).

18. Apdrošinātais *Sąd Okręgowy w Warszawie* (Varšavas apgabaltiesa) pirmās instances spriedumu pārsūdzēja *Sąd Apelacyjny w Warszawie* (Varšavas apelācijas tiesa, Polija). Viņš apgalvoja, ka Regulas Nr. 1408/71 45. pants nav piemērots pareizi un ka, ievērojot spriedumu *Tomaszewska*, 1/3 robežvērtība beziemaksu periodiem ir jāaprēķina, ņemot vērā gan Polijas, gan Nīderlandes iemaksu periodus. Ar 2017. gada 9. augusta spriedumu, atsaucoties uz spriedumu *Tomaszewska*, *Sąd Okręgowy w Warszawie* (Varšavas apgabaltiesa) piekrita šiem argumentiem un grozīja pārsūdzēto spriedumu.

19. Pensiju iestāde pārsūdzēja *Sąd Apelacyjny w Warszawie* (Varšavas apelācijas tiesa) spriedumu ar kasācijas sūdzību iesniedzējtiesā, ciktāl pirmā minētā tiesa bija likusi pensiju iestādei, aprēķinot apdrošinātajam maksājamo pabalstu saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 52. panta 1. punkta b) apakšpunktu, ņemt vērā vairāk Polijas beziemaksu periodu. Pensiju iestāde iebilda pret secinājumu, ka "trešdaļa" bija jānosaka, ņemot vērā nevis tikai Polijas iemaksu periodus, bet gan šos periodus kopā ar Nīderlandē pabeigtajiem iemaksu periodiem. Citiem vārdiem sakot, apelācijas sūdzība attiecas tikai uz pensijas pabalsta apmēra aprēķināšanu.

20. Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir norādīts, ka pensiju iestāde un apdrošinātais būtībā apgalvoja šādi.

21. Apdrošinātais piekrīt *Sąd Apelacyjny w Warszawie* (Varšavas apelācijas tiesa) spriedumam. Viņš norāda, ka, nosakot viņam izmaksājamā pabalsta apmēru, pensiju iestādei ir jāpiemēro Regulas Nr. 1408/71 45. pants, kā tas interpretēts spriedumā *Tomaszewska*, un pensiju iestāde ir kļūdījusies, ņemot vērā tikai beziemaksu periodus, kuru apmērs atbilst vienai trešdaļai no Polijā pabeigtajiem iemaksu periodiem. Saskaņā ar spriedumu *Tomaszewska* tai bija jāņem vērā beziemaksu periodi, kas atbilst vienai trešdaļai no Polijā un Nīderlandē pabeigto iemaksu periodu summas.

22. Pensiju iestāde, pirmkārt, apgalvo, ka Regulas Nr. 1408/71 45. panta interpretācija nav piemērojama pamatlietai, jo, lai apdrošinātais *iegūtu* tiesības uz pensiju, ir pietiekami, ka Polijas apdrošināšanas periodiem (gan iemaksu periodiem, gan beziemaksu periodiem apmērā, kas atbilst vienai trešdaļai no iekšzemes iemaksu periodiem) tiek pieskaitīti apdrošināšanas periodi, kas pabeigti citā dalībvalstī, proti, Nīderlandē. Pensiju iestādes ieskatā, spriedums *Tomaszewska* ir piemērojams tikai tad, ja, izmantojot tādu apdrošināšanas stāža aprēķināšanas metodi kā šajā lietā, izrādās, ka apdrošinātais *nav* sasniedzis prasīto minimālo apdrošināšanas stāžu, lai *iegūtu tiesības* uz pensiju. Tomēr pamatlietā apdrošinātais bija sasniedzis šo slieksni, izmantojot šo formulu (skat. šo secinājumu 15. punktu). Tikai tad, ja šis slieksnis nav sasniegts, ārvalstu iemaksu periodus varot pieskaitīt iekšzemes iemaksu periodiem un tad maksimālo iekšzemes beziemaksu periodu daļu (viena trešdaļa no iemaksu periodiem) varot aprēķināt, pamatojoties uz (valsts un ārvalstu) apdrošināšanas periodu summu.

23. Otrkārt, spriedums *Tomaszewska* attiecoties uz Regulas Nr. 1408/71 45. panta 1. punkta – kuram atbilst Regulas Nr. 883/2004 6. pants –, nevis Regulas Nr. 883/2004 52. panta interpretāciju. Pensiju iestāde uzskata, ka tieši Regulas Nr. 883/2004 52. pants ir tiesību norma, kas piemērojama pamatlietā.

24. Treškārt, spriedumā *Tomaszewska* pieņemtās Regulas Nr. 1408/71 45. panta 1. punkta interpretācijas piemērošana būtu izraisījusi to, ka Polijas beziemaksu periodi tiktu ņemti vērā augstākā apmērā, nekā paredzēts Polijas tiesību aktos, kas savukārt novestu pie tā, ka, no vienas puses, palielinātos Polijas sociālā nodrošinājuma sistēmas sniegtais ieguldījums pabalstā, kas

pienākas apdrošinātajam, un, no otras puses, samazinātos citas dalībvalsts, proti, Nīderlandes, apdrošināšanas sistēmas, kur iemaksas par apdrošināto tika veiktas daudz ilgāk nekā Polijas sistēmā, ieguldījums šā pabalsta finansēšanā.

25. Ceturtkārt, no Lēmuma Nr. H6 [16] 2. punkta izrietot, ka citu dalībvalstu apdrošināšanas iestāžu paziņotie periodi tiek summēti, neapšaubot to kvalitāti, tādēļ Polijas apdrošināšanas iestādei nevarot būt pienākuma ņemt vērā iekšzemes apdrošināšanas periodus augstākā apmērā (ārvalstu apdrošināšanas periodu pieskaitīšanas dēļ), nekā tas paredzēts valsts tiesību aktos.

26. Šo domstarpību rezultātā *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa, Polija) uzdeva šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai [..] Regulas Nr. [883/2004] 52. panta 1. punkta b) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka kompetenta iestāde:

a) beziemaksu periodus apmērā, kas nepārsniedz 1/3 no saskaņā ar valsts tiesību aktiem un citu dalībvalstu tiesību aktiem pabeigto iemaksu periodu summas, atbilstoši valsts tiesībām ņem vērā, lai noteiktu gan teorētisko (i) punkts), gan faktisko pabalsta summu (ii) punkts); vai

b) beziemaksu periodus apmērā, kas nepārsniedz 1/3 no saskaņā ar valsts tiesību aktiem un citu dalībvalstu tiesību aktiem pabeigto iemaksu periodu summas, atbilstoši valsts tiesībām ņem vērā tikai tālab, lai noteiktu teorētisko (i) punkts), bet ne faktisko pabalsta summu (ii) punkts); vai

c) lai noteiktu gan teorētisko (i) punkts), gan faktisko pabalsta summu (ii) punkts), neņem vērā apdrošināšanas periodus citā dalībvalstī, aprēķinot valsts tiesībās paredzēto beziemaksu periodu maksimālo ilgumu?"

27. Rakstveida apsvērumus Tiesai iesniedza pensiju iestāde, Čehijas Republika, Ungārijas un Polijas valdības un Eiropas Komisija. Tiesas sēde netika rīkota.

III. Atbilde uz prejudiciālo jautājumu

A. Ievada piezīmes

28. Pirmkārt, ir svarīgi atzīmēt, ka pensiju iestādei ir taisnība, apgalvojot, ka pamatlietu reglamentē Regula Nr. 883/2004, nevis Regula Nr. 1408/71, un pirmā minētā regula ir *ratione temporis* piemērojamais tiesību akts [17]. Tomēr tas nenozīmē, ka Tiesas judikatūrai attiecībā uz Regulu Nr. 1408/71 nav nozīmes risinājumam pamatlietā, ņemot vērā, ka Regulā Nr. 883/2004 ir ietverti Regulas Nr. 1408/71 pēctecīgi noteikumi [18].

29. Otrkārt, pamatlietu reglamentē Regulas Nr. 883/2004 52. panta 1. punkts, ņemot vērā, ka tas attiecas uz pensijas pabalsta aprēķināšanu, nevis tā iegūšanu saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 6. pantu.

[16] Skat. šo secinājumu 11. punktu.

[17] Šo secinājumu 6. zemsvītras piezīme.

[18] Šo secinājumu 6. zemsvītras piezīme.

30. Treškārt, pensiju iestādes arguments, ka spriedums *Tomaszewska*[19] nav piemērojams pamatlietā, jo nerodas jautājums par apdrošinātās personas tiesību uz pensiju *iegūšanu* (skat. šo secinājumu 22. punktu), nav pamatots. Kā tiks paskaidrots turpmāk (skat. šo secinājumu 39.–49. punktu), spriedumu *Tomaszewska* nevar uzskatīt par tādu, kas summēšanas principu ierobežo, to attiecinot tikai uz pensijas tiesību iegūšanu saskaņā ar Regulu Nr. 883/2004[20].

31. Ceturtkārt, beziemaksu periodi, kuri ir paredzēti Polijas tiesību aktos un uz kuriem attiecas pamatlieta, saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 1. panta t) punktā sniegto definīciju ir "apdrošināšanas periodi". Šķiet, nav šaubu, ka beziemaksu periodi saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 1. panta t) punktu ir līdzvērtīgi "apdrošināšanas periodiem"[21]. Jāatgādina, ka Tiesa ir konsekventi uzskatījusi, ka dalībvalstu kompetencē joprojām ir noteikt sociālā nodrošinājuma pabalstu piešķiršanas nosacījumus, pat ja šie nosacījumi tiek padarīti vēl stingrāki, ja vien tie neizraisa tiešu vai netiešu ES darba ņēmēju diskrimināciju[22].

32. Piektkārt, ir vērts atgādināt par vispārīgajiem principiem, kas reglamentē pamatlietu, kā to nesen atkārtoti uzsvēra Tiesa savā spriedumā lietā *Crespo Rey*[23]:

"[..] Ir jāatgādina, ka ar Regulu Nr. 883/2004 nav izveidota kopēja sociālā nodrošinājuma sistēma, bet gan tiek ļauts pastāvēt dažādām valstu sociālā nodrošinājuma sistēmām un tās vienīgais mērķis ir nodrošināt šo sistēmu koordinēšanu. Tādējādi saskaņā ar pastāvīgo judikatūru dalībvalstis saglabā kompetenci savu sociālā nodrošinājuma sistēmu veidošanai [..].

[..] Tā kā Savienības līmenī saskaņošanas nav, katras dalībvalsts likumdevējam tostarp ir jādefinē nosacījumi, kas rada tiesības uz [pabalstiem] [..].

Īstenojot šo kompetenci, dalībvalstīm tostarp ir jāievēro Savienības tiesības, it īpaši LESD tiesību normas, kuras attiecas uz katra Savienības pilsoņa brīvību pārvietoties un uzturēties Savienības dalībvalstīs [..]"[24].

33. Sestkārt, attiecībā uz šo secinājumu 25. punktā minētajiem pensiju iestādes argumentiem, kas pamatoti ar Lēmumu Nr. H6, ir jāatzīmē, ka šajā lēmumā drīzāk ir interpretēts Regulas Nr. 883/2004 6. pants, nevis Regulas Nr. 883/2004 52. pants. Tajā pašā laikā šajos secinājumos tiks ietverta atsauce uz Lēmumu Nr. H6, ciktāl tas nedaudz skar pamatlietā izvirzītos jautājumus[25].

19 Spriedums, 2011. gada 3. marts (C-440/09, EU:C:2011:114, 12. punkts).

20 Spriedums, 2019. gada 5. decembris, *Bocero Torrico* un *Bode* (C-398/18 un C-428/18, EU:C:2019:1050, 33. punkts), un ģenerāladvokāta Dž. Hogana [*G. Hogan*] secinājumi (EU:C:2019:596, 37. punkts).

21 Skat. arī Lēmuma Nr. H6 1. punktu, šo secinājumu 11. punktu un 2013. gada 18. aprīļa spriedumu *Mulders* (C-548/11, EU:C:2013:249, 37. punkts un tajā minētā judikatūra).

22 Spriedums, 2011. gada 3. marts, *Tomaszewska* (C-440/09, EU:C:2011:114, 24. punkts un tajā minētā judikatūra).

23 Spriedums, 2018. gada 28. jūnijs (C-2/17, EU:C:2018:511, 45.–47. punkts un tajos minētā judikatūra).

24 Turpat. Par dalībvalstu kompetenci sociālā nodrošinājuma jautājumos skat. arī LESD 153. panta 4. punktu.

25 Jāatgādina, ka Lēmums Nr. H6 "ir Regulu Nr. 883/2004 un Nr. 987/2009 īstenošanas akts. Atbilstoši Tiesas pastāvīgajai judikatūrai īstenošanas vai piemērošanas akts, ja iespējams, ir jāinterpretē tā, lai tas būtu saderīgs ar pamatakta noteikumiem (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2009. gada 14. maijs, *Internationaal Verhuis- en Transportbedrijf Jan de Lely* (C-161/08, EU:C:2009:308, 38. punkts), un 2012. gada 19. jūlijs, *Pie Optiek* (C-376/11, EU:C:2012:502, 34. punkts))". Skat. spriedumu, 2019. gada 4. septembris, *Bundesagentur für Arbeit, Familienkasse Baden-Württemberg West* (C-473/18, EU:C:2019:662, 30. punkts).

34. Neatkarīgi no šiem sešiem punktiem esmu secinājis, ka no trim iesniedzējtiesas piedāvātajiem variantiem b) variants ir tas, kurš atbilst ES tiesībām, kā norādīts Ungārijas valdības rakstveida apsvērumos. Šo secinājumu esmu izdarījis, ņemot vērā vispārējo principu, kurš ģenerāladvokāta J. Mazaka [*J. Mazák*] secinājumos lietā *Bergström* [26] ir izklāstīts šādi:

"Summēšanas princips ir viens no Savienības dalībvalstu sociālā nodrošinājuma sistēmu koordinēšanas pamatprincipiem – tā mērķis ir garantēt, lai Līgumā paredzētā pārvietošanās brīvība neliegtu darba ņēmējam sociālā nodrošinājuma pabalstus, uz kuriem tas varētu pretendēt, ja savu karjeru būtu veidojis tikai vienā dalībvalstī. Šādas sekas varētu kavēt Savienības darba ņēmējus izmantot savas tiesības uz brīvu pārvietošanos un tādējādi radītu šķēršli šai brīvībai." [27]

35. Kā norādīts kādā komentārā, "apdrošināšanas periodu summēšanas princips ir viens no senākajiem starptautisko sociālā nodrošinājuma tiesību sasniegumiem", kas minēts Starptautiskās Darba organizācijas 1935. gada Konvencijā Nr. 48 [28]. Tomēr lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu minētais c) variants neatbilst šim principam, un to nevar pieņemt.

36. Tas ir tāpēc, ka c) varianta loģiskās sekas ir summēšanas principa vispārējā izslēgšana no 1/3 robežvērtības beziemaksu periodiem un tātad no šī apdrošinātā pabalstu elementa aprēķina, jo nevienā brīdī c) variantā uzņēmējvalsts iemaksas, kas pabeigtas Nīderlandē, netiek ņemtas vērā šajā aprēķinā – vai nu apdrošinātā pensijas teorētiskās vērtības aprēķināšanas posmā saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 52. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) punktu, vai arī faktiskās vērtības aprēķināšanā saskaņā ar tās 52. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) punktu. Tas būtu pretrunā summēšanas principa pamatstatusam, kā noteikts Regulas Nr. 883/2004 6. pantā, šīs regulas darbībā.

37. Turklāt saskaņā ar c) variantu Polijas tiesības, kas paredz 1/3 robežvērtību beziemaksu periodiem, nav saderīgas ar principu par vienlīdzīgu attieksmi neatkarīgi no valstspiederības atbilstoši Regulas Nr. 883/2004 4. pantam, jo tas praksē nelabvēlīgi ietekmētu lielāko daļu apdrošināto personu, kuras izmanto tiesības brīvi pārvietoties. Pensiju iestādes argumenti par to, ka līdz ar Polijas noteikumu par beziemaksu periodu aprēķināšanu vienādu piemērošanu gan migrējošiem, gan nemigrējošiem darba ņēmējiem tiek nodrošināta šo noteikumu atbilstība ES tiesībām, ir noraidāmi. Tas tā ir tāpēc, ka, ja summēšanas noteikums tiek pilnībā izslēgts, 1/3 robežvērtība beziemaksu periodiem daudz vienkāršāk veicinātu to, ka Polijas valstspiederīgie uzkrātu lielu skaitu šādu periodu, bet migranti, kuri izmanto brīvas pārvietošanās tiesības, tos uzkrātu mazāk, tādējādi šī noteikuma piemērošana varētu radīt nelabvēlīgāku situāciju pēdējām minētajām personām [29]. Šādai situācijai būtu vajadzīgs pamatojums, balstoties uz kāda sabiedrības interešu mērķa sasniegšanu un ar nosacījumu, ka Polijas lēmums izslēgt citās dalībvalstīs

[26] Spriedums, 2011. gada 15. decembris, *Bergström* (C-257/10, EU:C:2011:839), un ģenerāladvokāta J. Mazaka secinājumi (EU:C:2011:407). Skat. arī, piemēram, ģenerāladvokāta P. Mengoci [*P. Mengozzi*] secinājumus lietā *Dumont de Chassart* (C-619/11, EU:C:2012:805, 50. punkts).

[27] Spriedums, 2011. gada 15. decembris (EU:C:2011:839), un ģenerāladvokāta J. Mazaka secinājumi lietā *Bergström* (C-257/10, EU:C:2011:407, 39. punkts). Skat. spriedumu, 2005. gada 20. janvāris, *Salgado Alonso* (C-306/03, EU:C:2005:44, 28. un 29. punkts). Skat. arī, piemēram, spriedumus, 2011. gada 3. marts, *Tomaszewska* (C-440/09, EU:C:2011:114, 30. punkts), un 2019. gada 14. marts, *Vester* (C-134/18, EU:C:2019:212, 33. punkts).

[28] Fuchs, M., un Cornelissen, R., (red.), *EU Social Security Law*, Nomos, 2015, 33. lpp. Konvencijas teksts ir pieejams šeit: https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C048. Piemēram, 2. pantā ir minēts, ka apdrošināšanas periodi tiek "summēti".

[29] Spriedums, 2019. gada 5. decembris, *Bocero Torrico* un *Bode* (C-398/18 un C-428/18, EU:C:2019:1050, 41. punkts un tajā minētā judikatūra). Netiešas diskriminācijas piemēriem, kas rodas vienlīdzīgas attieksmes kontekstā, kā to aizsargā Regulas Nr. 1408/71 3. panta 1. punkts, skat. spriedumus, 1997. gada 25. jūnijs, *Mora Romero* (C-131/96, EU:C:1997:317), un 2008. gada 21. februāris, *Klöppel* (C-507/06, EU:C:2008:110).

pabeigtos iemaksu periodus, nosakot 1/3 robežvērtības beziemaksu periodiem apmēru, bija piemērots, lai nodrošinātu attiecīgā mērķa sasniegšanu, un nepārsniedza to, kas ir vajadzīgs tā sasniegšanai [30].

38. Tātad šajā ziņā ir jāapsver, vai ES tiesības prasa, lai pensiju iestāde, aprēķinot Polijas tiesību aktos noteikto 1/3 robežvērtību beziemaksu periodiem, papildus Polijā pabeigtajiem 104 mēnešu iemaksu periodiem ņemtu vērā 269 mēnešu uzņēmējvalsts iemaksu periodus, kas pabeigti Nīderlandē. Vai saskaņā ar ES tiesību aktiem un it īpaši Regulas Nr. 883/2004 52. panta 1. punktu šī robežvērtība ir jānosaka, ņemot vērā tikai Polijā veiktos iemaksu periodus, kā apgalvo pensiju iestāde un Polijas valdība, vai arī tā būtu jāaprēķina attiecībā pret Polijā un Nīderlandē pabeigto iemaksu periodu kopsummu, kā to apgalvo Eiropas Komisija, Čehijas Republika un zināmā mērā arī Ungārijas valdība?

B. Sprieduma Tomaszewska tvērums

39. Galvenā atšķirība lietas dalībnieku viedokļos ir par Tiesas 2011. gada 3. marta sprieduma *Tomaszewska* tvērumu [31]. Vai summēšanas principa piemērošana minētajā lietā bija attiecināma tikai uz lēmumiem par tiesību uz pensijas pabalstu *iegūšanu*, kā to apgalvo pensiju iestāde, Polijas valdība un Ungārijas valdība, vai arī summēšanas princips attiecas arī uz šādu pabalstu *aprēķinu*, kā apgalvo Komisija un Čehijas Republika?

40. Kaut arī lietā *Tomaszewska* nav sniegta skaidra atbilde uz šo jautājumu, Tiesas judikatūrā ir maz pamatojuma tam, lai summēšanas princips tiktu ierobežots tādējādi, ka tas attiektos tikai uz tiesību uz pensiju iegūšanu. To nepamato arī Regulas Nr. 883/2004 formulējums, tās mērķis vai primārās ES tiesības.

41. Lietā *Tomaszewska* prasītāja nevarēja pierādīt, ka viņa Polijā būtu pabeigusi obligāto minimālo 30 gadu apdrošināšanas periodu, kas noteikts dalībvalsts tiesību aktos – Polijā, tāpēc strīds starp prasītāju un pensiju iestādi bija saistīts ar tiesību uz vecuma pensiju iegūšanu, kas ietilpa Regulas Nr. 1408/71 45. panta 1. punkta (kuram atbilst Regulas Nr. 883/2004 6. pants) darbības jomā, nevis ar pabalstu apmēra aprēķināšanu, kā bija noteikts Regulas Nr. 1408/71 46. pantā, kurš ir Regulas Nr. 883/2004 52. panta priekštecis [32].

42. Tiesa lietā *Tomaszewska* atgādināja, ka dalībvalstu kompetencē joprojām ir noteikt sociālā nodrošinājuma pabalstu piešķiršanas nosacījumus, pat ja tās tos padara vēl stingrākus, ja vien tie neizraisa tiešu vai netiešu ES darba ņēmēju diskrimināciju [33]. Tiesa nosprieda, ka ar Regulu Nr. 1408/71 ieviestā sistēma ir tikai koordinācijas, nevis saskaņošanas sistēma un tā tostarp attiecas uz sociālā nodrošinājuma tiesību aktu noteikšanu, kas piemērojami darbiniekiem un pašnodarbinātām personām, kuras izmanto savas tiesības brīvi pārvietoties [34].

[30] Spriedums, 2019. gada 5. decembris, *Bocero Torrico* un *Bode* (C-398/18 un C-428/18, EU:C:2019:1050, 43. punkts un tajā minētā judikatūra).

[31] C-440/09, EU:C:2011:114.

[32] Turpat, 22. punkts un tajā minētā judikatūra.

[33] Turpat, 24. punkts un tajā minētā judikatūra.

[34] Turpat, 25. punkts un tajā minētā judikatūra. Par vispārējiem principiem, kas ir pamatā Regulai Nr. 883/2004, proti, pasākumam, kura mērķis ir koordinēt dalībvalstu sociālā nodrošinājuma sistēmas, skat. spriedumus, 2018. gada 28. jūnijs, *Crespo Rey* (C-2/17, EU:C:2018:511, 45.–47. punkts, citēts šo secinājumu 32. punktā), un 2019. gada 14. marts, *Vester* (C-134/18, EU:C:2019:212, 29.–33. punkts).

43. Tiesa norādīja uz to, ka šādai sistēmai ir raksturīgi, ka nodarbinātības vai apdrošināšanas periodiem piemērojamie nosacījumi katrā dalībvalstī, kurā attiecīgais darba ņēmējs ir strādājis, ir citādi. Šie nosacījumi, kā tas izriet no Regulas Nr. 1408/71 1. panta r) punkta (tagad – Regulas Nr. 883/2004 1. panta t) punkts), tiek noteikti vienīgi dalībvalsts tiesību aktos, kuru ietvaros minētie periodi ir pabeigti [35]. Tomēr pēc tam tika norādīts, ka, paredzot minētos nosacījumus, "dalībvalstīm ir jāievēro Savienības tiesību normas, konkrēti, Regulas Nr. 1408/71 mērķis, kā arī tās pamatā esošie principi" [36]. Regulas Nr. 1408/71 mērķis, kā tas ir minēts tās otrajā un ceturtajā apsvērumā, ir nodrošināt darba ņēmēju un pašnodarbināto personu brīvu pārvietošanos Savienībā, ievērojot tiesiskajam regulējumam valsts sociālā nodrošinājuma jomā piemītošās īpatnības [37].

44. Pēc tam Tiesa lietā *Tomaszewska* nosprieda, ka Regula Nr. 1408/71, it īpaši ņemot vērā tās piekto, sesto un desmito apsvērumu, "principā apstiprina vienlīdzīgu attieksmi pret darba ņēmējiem, ievērojot atšķirīgus valstu tiesiskos regulējumus, un tās mērķis ir labāk garantēt vienlīdzīgu attieksmi pret visiem darba ņēmējiem, kas strādā dalībvalstī, kā arī nenostādīt nelabvēlīgākā stāvoklī tos, kuri izmanto viņu tiesības brīvi pārvietoties" [38].

45. Vairākas reizes atkārtojot, ka pamatlieta attiecas tikai uz tiesību uz vecuma pensiju iegūšanu [39], Tiesa attiecībā uz summēšanas principu ir izdarījusi šādu vispārīgāku secinājumu:

"[..] EKL 42. panta a) punktā [tagad – LESD 48. panta a) punkts, skat. šo secinājumu 5. punktu] paredzētais visu apdrošināšanas, uzturēšanās vai nodarbinātības laika posmu summēšanas princips [..] ir viens no Savienības dalībvalstu sociālā nodrošinājuma sistēmu koordinēšanas pamatprincipiem – garantēt, ka EKL paredzētās pārvietošanās brīvības rezultātā darba ņēmējam netiek liegti sociālā nodrošinājuma pabalsti, uz kuriem tas varētu pretendēt, ja savu karjeru būtu veidojis vienā dalībvalstī. Šādas sekas faktiski varētu atturēt Savienības darba ņēmēju no pārvietošanās brīvības tiesību izmantošanas un tādējādi ierobežot šo brīvību." [40]

46. Tiesa norādīja, ka Regulas Nr. 1408/71 45. pants, kas ir lietā *Tomaszewska* aplūkotā tiesību norma, ir piemērs apdrošināšanas, uzturēšanās vai nodarbinātības periodu summēšanas principa īstenošanai, kā noteikts EKL 42. panta a) punktā [41].

47. Lai arī spriedumu *Tomaszewska* var uzskatīt par tādu, kas nav izšķirošs jautājumā par summēšanas principa piemērošanu sociālā nodrošinājuma pabalstu *aprēķināšanā*, plašāka Tiesas judikatūra ir skaidrāka. Tiesas spriedums lietā *Dumont de Chassart* [42] ir nepārprotams attiecībā uz summēšanas principa nozīmīgumu pabalstu aprēķināšanā. Minētajā lietā Tiesa nosprieda šādi.

35 Turpat, 26. punkts.

36 Turpat, 27. punkts.

37 Turpat, 28. punkts.

38 Turpat, kā arī tajā minētā judikatūra.

39 Turpat, 29., 31., 32., 34. un 36. punkts.

40 Turpat, 30. punkts un tajā minētā judikatūra. Par migrējošā darba ņēmēja nelabvēlīgāku stāvokli, salīdzinot ar darba ņēmēju, kuram viss darba stāžs ir sasniegts attiecīgajā dalībvalstī, skat. nesenāku spriedumu, 2018. gada 28. jūnijs, *Crespo Rey* (C-2/17, EU:C:2018:511, 69. punkts). Līdzīgi skat. spriedumu, 2020. gada 23. janvāris, *Bundesagentur für Arbeit* (C-29/19, EU:C:2020:36, 33. punkts).

41 Turpat.

42 Mans izcēlums. Spriedums, 2013. gada 21. februāris, *Dumont de Chassart* (C-619/11, EU:C:2013:92, 52. punkts), atsaucoties uz spriedumu, 2011. gada 15. decembris, *Bergström* (C-257/10, EU:C:2011:839, 42. punkts). Summēšanas nozīme pensijas pabalstu aprēķināšanā tika skaidrota ģenerāladvokāta F. Dž. Džeikobsa secinājumu lietā *Koschitzki* (C-30/04, EU:C:2005:272) 4. punktā. Skat. arī 45. punktu ģenerāladvokāta N. Jēskinena [*N. Jääskinen*] secinājumos lietā *Reichel-Albert* (C-522/10, EU:C:2012:114), kur ģenerāladvokāts atzīmē, ka viens no kardināliem principiem, pēc kura jāvadās, interpretējot regulu, kas bija Regulas Nr. 883/2004 priekštece, ir tāds, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru "sociālās nodrošināšanas jomā apdrošinātie nevar pieprasīt, lai viņu pārvietošanās uz citu dalībvalsti neietekmētu to maksājumu veidu vai *līmeni*, uz kuriem tie var būt tiesīgi savā izcelsmes valstī". Mans izcēlums.

"Turklāt jāatgādina, ka Regula Nr. 1408/71 tika pieņemta, pamatojoties uz EEK līguma 51. pantu (pēc tam – EK līguma 51. pants, kurš pēc grozījumiem kļuvis par EKL 42. pantu un tad – par LESD 48. pantu), saskaņā ar kuru Eiropas Savienības Padome var noteikt tādus pasākumus sociālā nodrošinājuma jomā, kas vajadzīgi, lai īstenotu darba ņēmēju pārvietošanās brīvību, tostarp izveidojot sistēmu, kas nodrošina, ka migrējošiem darba ņēmējiem un personām, kas ir viņu apgādībā, tiek summēti "visi laikposmi", ko saskaņā ar dažādu valstu tiesību aktiem ņem vērā, lai iegūtu un saglabātu tiesības saņemt pabalstu un *aprēķinātu* tā lielumu."

48. Turklāt summēšanas principa galvenā nozīme sociālā nodrošinājuma pabalstu aprēķināšanā ir atspoguļota LESD 48. panta a) punktā (skat. šo secinājumu 5. punktu). Proti, Tiesa ir norādījusi, ka "LESD 48. pantā [..] ir paredzēts, ka Eiropas Parlaments un Eiropas Savienības Padome paredz "tādus pasākumus sociālā nodrošinājuma jomā, kas vajadzīgi, lai īstenotu darba ņēmēju pārvietošanās brīvību", tostarp izveidojot sistēmu, kas nodrošina to, ka migrējošiem darba ņēmējiem "summē visus laikposmus, ko saskaņā ar dažu valstu tiesību aktiem ņem vērā". Šāda laikposmu summēšanas sistēma tika izveidota ar Regulu Nr. 1408/71 un pēc tam ar Regulu Nr. 883/2004"[43]. Summēšanas nozīme ir atspoguļota arī Regulas Nr. 883/2004 14. apsvērumā (skat. šo secinājumu 6. punktu), kurā īpaši uzsvērta summēšanas nozīme, "lai aprēķinātu pabalstu summu". Tam var pievienot Lēmuma Nr. H6 2. apsvērumu. Kā minēts šo secinājumu 10. punktā, summēšana tajā tiek norādīta kā būtiska, lai "palielinātu pabalstu".

49. Līdz ar to Polijas valdības, pensiju iestādes un Ungārijas valdības rakstveida apsvērumos izteiktie argumenti par to, ka spriedumam *Tomaszewska* nav nozīmes Regulas Nr. 883/2004 52. panta 1. punkta interpretācijā, ir jānoraida, jo spriedumam *Tomaszewska* ir raksturīgs plašs summēšanas principa formulējums. Patiešām, Komisijas rakstveida apsvērumi šajā ziņā ir tuvāk patiesībai, atzīstot sprieduma *Tomaszewska* netiešo nozīmīgumu pamatlietā[44].

C. Pamatojums par labu iesniedzējtiesas minētajam b) variantam

50. Ievērojot iepriekš minēto, kāpēc ir izdarīts secinājums, atbilstoši tam, ko apgalvo Ungārijas valdība, ka pamatlietā strīda atrisināšanai par pamatu būtu jāņem iesniedzējtiesas ierosinātais otrais (b), nevis pirmais (a) variants, ņemot vērā primāro nozīmi, kāda ir principam, ka apdrošinātajai personai, kura ir izmantojusi tiesības brīvi pārvietoties, nedrīkst liegt sociālās nodrošinājuma priekšrocības, uz kurām tai būtu tiesības, ja tā visu savu darba stāžu būtu sasniegusi tikai vienā dalībvalstī[45]?

51. Ir būtiski uzsvērt, ka Regula Nr. 883/2004, tāpat kā tās priekštece Regula Nr. 1408/71, neorganizē kopēju sociālā nodrošinājuma sistēmu, bet ļauj saglabāt atsevišķus valstu režīmus. Tā ir paredzēta, lai nodrošinātu sistēmu koordinēšanu[46]. Kā novērojis ģenerāladvokāts N. Jēskinens, "tas, ka pārvietošanās brīvības izmantošana var nebūt neitrāla šajā jomā, proti, izrādīties vairāk vai mazāk izdevīga vai pat neizdevīgāka, kā nu kurā gadījumā tas būtu, ir tiešas sekas tam, ka ir saglabātas pastāvošās dalībvalstu tiesību aktu atšķirības"[47].

43 Spriedums, 2013. gada 4. jūlijs, *Gardella* (C-233/12, EU:C:2013:449, 34. punkts).

44 Regulas Nr. 883/2004 5. pantu pamatlietā var atlikt malā. Tas tā ir tāpēc, ka regulas 10. apsvērumā ir teikts, ka 5. pantā atspoguļotie principi "nedrīkstētu traucēt principam, ka apdrošināšanas, nodarbinātības, pašnodarbinātības vai dzīvesvietas periodi, kuri izpildīti atbilstoši citas dalībvalsts tiesību aktiem, tiek summēti ar tiem, kuri izpildīti atbilstoši kompetentās dalībvalsts tiesību aktiem". Skat. analīzi, Fuchs, M., un Cornelissen, R., (red.), *EU Social Security Law* (Nomos, 2015), 123. lpp. Skat. arī ģenerāladvokāta Dž. Hogana secinājumus apvienotajās lietās *Bocero Torrico* un *Bode* (C-398/18 un C-428/18, EU:C:2019:596, 44. punkts).

45 Skat. šo secinājumu 34. punktā sniegto piemēru.

46 Šo secinājumu 42. punkts.

47 Lieta *Reichel-Albert* (C-522/10, EU:C:2012:114, 45. punkts). Skat., piemēram, nesenāku spriedumu, 2019. gada 19. marts, *Vester* (C-134/18, EU:C:2019:212, 32. punkts un tajā minētā judikatūra).

52. Konkrētāk, iesniedzējtiesas norādītais b) variants tika izvēlēts, pamatojoties uz iedibināto judikatūru attiecībā uz tiesību normu, kas bija Regulas Nr. 883/2004 52. panta 1. punkta priekštece, proti, attiecībā uz Regulas Nr. 1408/71 46. panta 2. punktu, kā arī pamatojoties uz Regulas Nr. 883/2004 52. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) un ii) punkta formulējumu, šo abu pēdējo minēto Regulas Nr. 883/2004 noteikumu attiecīgajiem nolūkiem un mērķiem, kā arī to kontekstu [48].

53. Kā skaidrots ģenerāladvokāta F. Dž. Džeikobsa secinājumos lietā *Koschitzki* [49], teorētiskās summas aprēķināšana saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 46. panta 2. punkta a) apakšpunktu, tagad – Regulas Nr. 883/2004 52. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) punktu, faktiski ir summēšanas gadījums. Tiesa ir nospriedusi, ka Regulas Nr. 1408/71 46. panta 2. punkts un līdz ar to Regulas Nr. 883/2004 52. panta 1. punkts "ir jāinterpretē, ņemot vērā LESD 48. pantā noteikto mērķi, kas tostarp nozīmē, ka migrējošo darba ņēmēju sociālā nodrošinājuma pabalstu apjoms nav samazināms tādēļ, ka viņi ir izmantojuši savas tiesības brīvi pārvietoties" [50]. Citiem vārdiem sakot, teorētiskā summa "ir jāaprēķina tā, it kā apdrošinātā persona visu savu profesionālo darbību būtu veikusi tikai un vienīgi attiecīgajā dalībvalstī" [51]. Attiecībā uz pamatlietu tas nozīmē, ka Nīderlandē pabeigtie iemaksu periodi kopā ar Polijā pabeigtajiem periodiem ir jāņem vērā, aprēķinot 1/3 robežvērtību beziemaksu periodiem, lai noteiktu teorētisko summu saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 52. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) punktu.

54. Regulas 52. panta 1. punkta b) apakšpunkts atspoguļo likumdevēja izvēli, kas piemērojama, ja apdrošinātās personas tiesības uz pensiju nerodas saskaņā ar dalībvalsts tiesību aktiem, ja vien netiek ņemti vērā apdrošināšanas periodi, kas pabeigti citā dalībvalstī [52], kā tas ir pamatlietā (skat. šo secinājumu 15. punktu). Kā jau minēts, procedūras pirmais posms, proti, pabalsta teorētiskās summas aprēķināšana saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 52. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) punktu, ir *summēšana*. Otrais solis saskaņā ar tās 52. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) punktu ir proporcionālā pabalsta aprēķins, ko dēvē par *sadalījumu* [53]. Summēšanas un sadalījuma mērķis ir nodrošināt, lai izmaksājamais pabalsts atspoguļotu tā perioda ilgumu, kuru apdrošinātā persona ir pavadījusi, strādājot dalībvalstī, maksājot šo pensijas daļu [54]. Kā norādīts pensiju iestādes rakstveida apsvērumos, katra dalībvalsts maksā proporcionālu vecuma pensijas summu, kas noteikta saskaņā ar *tās* valsts tiesību aktiem (mans izcēlums). Tādējādi dalībvalstis finansē tikai tos apdrošināšanas periodus, kas pabeigti to teritorijā, nevis apdrošināšanas periodus, kas pabeigti citās dalībvalstīs. Kā norādīts Polijas valdības rakstiskajos apsvērumos, izmaksātā pabalsta summai reāli jāatspoguļo samaksāto pensiju iemaksu summa un apdrošināšanas periodi, kas pabeigti pašu dalībvalstī.

[48] Skat. vispārīgāk analīzi par ES pasākumu interpretācijas noteikumiem manos secinājumos lietā *Pinckernelle* (C-535/15, EU:C:2016:996, 35.–70. punkts).

[49] C-30/04, EU:C:2005:272, 4. punkts. Skat. arī 23. punktu Tiesas 1998. gada 17. decembra spriedumā *Lustig* (C-244/97, EU:C:1998:619): "[..] EK līgums paredz visu periodu, kas ņemti vērā saskaņā ar vairāku valstu likumiem, summēšanu ne tikai nolūkā iegūt un saglabāt tiesības uz pabalstiem, bet arī to aprēķināšanas nolūkā."

[50] Spriedums, 2013. gada 21. februāris, *Salgado González* (C-282/11, EU:C:2013:86, 43. punkts un tajā minētā judikatūra. Skat. arī 50. punktu).

[51] Turpat, 41. punkts un tajā minētā judikatūra.

[52] Skat. ģenerāladvokāta F. Dž. Džeikobsa secinājumus attiecībā uz Regulas Nr. 1408/71 46. panta 2. punktu lietā *Stinco* un *Panfilo* (C-132/96, EU:C:1997:436, 4. punkts).

[53] Turpat, 5. punkts. Ģenerāladvokāts F. Dž. Džeikobss sniedz šādu piemēru: "Tādējādi, ja persona 10 gadus ir strādājusi A dalībvalstī un 20 gadus B dalībvalstī, tad, pat ja saskaņā ar A dalībvalsts tiesisko regulējumu viņa nav tiesīga saņemt pensiju par 10 gadu apdrošināšanas laikposmu (piemēram, tāpēc, ka valsts prasība ir, ka pieteicējiem ir jābūt 15 gadu darba stāžam), saskaņā ar 46. panta 2. punktu viņai būtu tiesības A dalībvalstī saņemt vienu trešdaļu no pabalsta, ko viņa varētu prasīt, ja viņa būtu tur nostrādājusi 30 gadus." Skat. nesen ģenerāladvokāta Dž. Hogana secinājumus apvienotajās lietās *Bocero Torrico* un *Bode* (C-398/18 un C-428/18, EU:C:2019:596, 39. punkts).

[54] Turpat, 49. punkts.

55. Kā norādījis ģenerāladvokāts N. Fennelijs [*N. Fennelly*], faktiskais pabalsta apmērs ir teorētiskās summas proporcionālā daļa, kas atbilst pensionāra kopējā apdrošināšanas vai dzīvesvietas perioda, kurš *faktiski pavadīts* attiecīgajā dalībvalstī, proporcionālajai daļai[55]. Saskaņā ar noteikumu, kas tagad atspoguļots Regulas Nr. 883/2004 52. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) punktā, *faktisko* pensijas summu nosaka, pamatojoties uz teorētisko summu, proporcijā, kādā attiecīgajā dalībvalstī pabeigto apdrošināšanas periodu ilgums ir pret visās dalībvalstīs pabeigto apdrošināšanas periodu kopējo ilgumu.

56. Judikatūra kopumā pēc iespējas palielina teorētiskās summas aprēķināšanai būtiskos komponentus[56], ko judikatūrā sauc par līdzekli, lai nodrošinātu to, ka darbinieki nezaudē sociālā nodrošinājuma priekšrocības tādēļ, ka viņi izmanto tiesības brīvi pārvietoties. Attiecībā uz teorētisko summu ir iedibināts, ka "[Regulas Nr. 1408/71] 46. panta 2. punkta a) apakšpunkta tiešās sekas ir tādas, ka šī summa ir jāaprēķina tā, it kā apdrošinātā persona būtu savu profesionālo darbību veikusi tikai attiecīgajā dalībvalstī"[57].

57. Tomēr Regulas Nr. 1408/71 46. panta 2. punkta b) apakšpunkta un līdz ar to Regulas Nr. 883/2004 52. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) punkta mērķis ir atšķirīgs. Tiesa nosprieda šādi:

"Lai gan saskaņā ar a) apakšpunktu veicamā aprēķina mērķis ir noteikt darbiniekam maksimālo teorētisko summu, kuru viņš varētu pieprasīt, ja visi apdrošināšanas periodi būtu pabeigti attiecīgajā valstī, aprēķina mērķis saskaņā ar b) apakšpunktu ir citāds. Pēdējais minētais noteikums ir paredzēts vienīgi, lai proporcionāli sadalītu attiecīgos ar pabalstu saistītos slogus starp attiecīgo dalībvalstu iestādēm, ievērojot apdrošināšanas periodu ilguma, kas pabeigts katrā no minētajām dalībvalstīm *pirms* riska iestāšanās, proporciju."[58]

58. Sadalījuma aprēķināšanas mērķis ir saglabāt ar pabalstiem saistītā sloga līdzsvaru starp dalībvalstīm[59]. Kā norādīts vienā no atzītajiem komentāriem, "summēšanas principa *pretstats* ir proporcionālā aprēķina princips. Saskaņā ar šo principu katrai kompetentajai iestādei ir pienākums maksāt tikai daļu no pabalsta atbilstoši attiecīgajiem periodiem, kas pabeigti saskaņā ar tās valsts sociālās nodrošināšanas tiesību aktiem (skat., piemēram, Regulas Nr. 883/2004 52. pantu)"[60].

[55] Skat. 7. punktu ģenerāladvokāta N. Fennelija secinājumos lietā *Lustig* (C-244/97, EU:C:1998:419) attiecībā uz Regulas Nr. 883/2004 52. panta 1. punkta b) apakšpunkta priekšteci, proti, Regulas Nr. 1408/71 46. panta 2. punkta b) apakšpunktu. Mans izcēlums.

[56] Piemēram, spriedumi, 1980. gada 26. jūnijs, *Menzies* (793/79, EU:C:1980:172); 1982. gada 23. septembris, *Besem* (274/81, EU:C:1982:315); 1992. gada 18. februāris, *Di Prinzio* (C-5/91, EU:C:1992:76); 1998. gada 24. septembris, *Stinco* un *Panfilo* (C-132/96, EU:C:1998:427), un 2013. gada 21. februāris, *Salgado González* (C-282/11, EU:C:2013:86). Tomēr salīdzinājumam skat. spriedumu, 2005. gada 21. jūlijs, *Koschitzki*, (C-30/04, EU:C:2005:492). Saistībā ar papildu noteikumiem par pensiju pabalstu teorētisko un faktisko summu aprēķināšanu skat. Regulas Nr. 987/2009 43. panta 1. punktu un tajā ietverto atsauci uz tās 12. panta 3., 4., 5. un 6. punktu. Šķiet, ka šiem noteikumiem nav nozīmes pamatlietā.

[57] Spriedums, 1980. gada 26. jūnijs, *Menzies* (793/79, EU:C:1980:172, 10. punkts). Kā nesenāku piemēru skat. spriedumu, 2002. gada 3. oktobris, *Barreira Pérez* (C-347/00, EU:C:2002:560, 28. punkts), un ģenerāladvokāta M. Vatelē [*M. Wathelet*] secinājumus lietā *Zaniewicz-Dybeck* (C-189/16, EU:C:2017:329, 51. punkts), atsaucoties uz 2005. gada 21. jūlija spriedumu *Koschitzki* (C-30/04, EU:C:2005:492, 28. punkts).

[58] Spriedums, 1980. gada 26. jūnijs, *Menzies* (793/79, EU:C:1980:172, 11. punkts). Izcēlums oriģināltekstā.

[59] Turpat.

[60] Skat. Fuchs, M., un Cornelissen, R., minēts iepriekš, 17. lpp. Mans izcēlums. Jāatzīmē, ka lietas materiālos nav norāžu, ka pamatlietā aplūkotā vecuma pensija ir daļa no "noteiktas pabalstu sistēmas" saskaņā ar Komisijas Regulas (ES) 2017/492 (2017. gada 21. marts), ar kuru groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 883/2004 par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 987/2009, ar ko nosaka īstenošanas kārtību Regulai (EK) Nr. 883/2004 (OV 2017, L 76, 13. lpp.), 1. panta 2. punktu – noteikumu, kurā ir paredzēti gadījumi, kad neizmanto proporcionālo aprēķinu vai tas nav piemērojams. VIII pielikums attiecībā uz Poliju iepriekš tika grozīts ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 16. septembra Regulu (EK) Nr. 988/2009 (OV 2009, L 284, 43. lpp.).

59. Tādējādi Komisijas apgalvojumam, ka šīs metodes piemērošana rada nelabvēlīgāku situāciju apdrošinātām personām, kuras ir izmantojušas savas tiesības brīvi pārvietoties, kā tas esot atzīts judikatūrā, nevar piekrist. Šajā apgalvojumā netiek ņemta vērā šī pamatatšķirība starp Regulas Nr. 883/2004 52. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) punktu un 52. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) punktu.

60. Piemēram, Komisija, lai pamatotu savu nostāju, atsaucas uz Tiesas spriedumu lietā *Zaniewicz-Dybeck*[61], taču minētajam spriedumam saistībā ar pamatlietu ir nozīme tikai tiktāl, cik no tā skaidri izriet, ka summēšanai ir jānotiek teorētiskās summas aprēķināšanā, savukārt Tiesa to neattiecina uz faktisko summu:

"Šādā gadījumā Regulas Nr. 1408/71 46. panta 2. punkta a) apakšpunktā ir paredzēts, ka kompetentā iestāde aprēķina teorētisko summu pabalstam, uz kuru pensijas saņēmējam ir tiesības tā, it kā visi darba periodi, kurus viņš ir pabeidzis dažādās dalībvalstīs, būtu bijuši kompetentās iestādes dalībvalstī. Tālāk kompetentā iestāde saskaņā ar tā paša panta 2. punkta b) apakšpunktu nosaka faktisko pabalsta summu, pamatojoties uz apdrošināšanas laikposmu un/vai dzīvesvietas ilguma kompetentās iestādes dalībvalstī teorētisko summu *pro rata* attiecībā pret kopējo apdrošināšanas un/vai dzīvesvietas laikposmu ilgumu, kas pabeigti visās attiecīgajās dalībvalstīs. Tā ir *pro rata* aprēķina metode."[62]

61. Komisija rakstveida apsvērumos tālāk balstās uz spriedumu *Barreira Pérez*[63], lai pamatotu, ka beziemaksu periodi, kas aprēķināti, ņemot vērā gan Nīderlandes, gan Polijas iemaksu periodus kopā, būtu jāizmanto, aprēķinot gan teorētisko summu saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 52. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) punktu, gan faktisko summu saskaņā ar šīs regulas 52. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) punktu. Minētajā lietā apdrošinātais, kas bija Spānijas valstspiederīgais un strādājis Spānijā un Vācijā, lūdza Spānijas iestādes piešķirt pensiju, summējot apdrošināšanas periodus, kas pabeigti saskaņā ar Vācijas un Spānijas tiesību aktiem, ņemot vērā, ka apdrošinātajam nebūtu tiesību uz pensiju, pamatojoties tikai uz Spānijas tiesību aktiem.

62. Saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 46. panta 2. punkta a) apakšpunktu Spānijas kompetentā iestāde aprēķināja pabalsta teorētisko summu, saskaitot faktiskās iemaksas dienas, kas veiktas gan Spānijā, gan Vācijā, un pēc tam pieskaitot "fiktīvo iemaksu", kas apdrošinātajam pienākas, ņemot vērā viņa vecumu, saskaņā ar pārejas noteikumu ministrijas rīkojumā[64]. Fiktīvo iemaksu tomēr neņēma vērā, aprēķinot proporcionālo pabalstu jeb faktisko summu saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 46. panta 2. punkta b) apakšpunktu.

63. Pēc tam, kad Tiesa sprieduma 25. punktā bija norādījusi, ka fiktīvās iemaksas tiek "pieskaitītas faktiskās apdrošināšanas periodiem, aprēķinot pensijas apmēru", un tādējādi tās ir pielīdzinātas "apdrošināšanas periodiem Regulas Nr. 1408/71 1. panta r) punkta izpratnē[65]", tā apsvēra, vai fiktīvās iemaksas ir jāņem vērā, aprēķinot *proporcionālo* pensijas apmēru.

[61] Spriedums, 2017. gada 7. decembris (C-189/16, EU:C:2017:946).

[62] Turpat, 42. punkts. Skat. arī ģenerāladvokāta M. Vatelē secinājumus lietā *Zaniewicz-Dybeck* (C-189/16, EU:C:2017:329, 43. un 44. punkts). Čehijas Republika arī atsaucas uz sprieduma *Zaniewicz-Dybeck* 42. punktu, lai pamatotu apgalvojumu, ka Regulas Nr. 883/2004 52. panta 1. punkts paredz, ka kompetentajai pensiju iestādei ir jāņem vērā citās dalībvalstīs pabeigtie apdrošināšanas periodi gan teorētiskās, gan faktiskās pensijas summas noteikšanai.

[63] Spriedums, 2002. gada 3. oktobris (C-347/00, EU:C:2002:560).

[64] Ministrijas 1967. gada 18. janvāra Rīkojuma par vecuma pabalstu piemērošanu un izmaksu 3. panta b) punkts (1967. gada 26. janvāra *BOE* Nr. 22).

[65] Spriedums, 2002. gada 3. oktobris, *Barreira Pérez* (C-347/00, EU:C:2002:560, 26. punkts). Regulas Nr. 1408/71 1. panta r) punkts tagad ir Regulas Nr. 883/2004 1. panta t) punkts.

64. Lai gan Spānijas valdība apgalvoja, ka apstiprinoša atbilde uz šo jautājumu draud "radīt nopietnu ekonomisko nelīdzsvarotību un padarīt Spānijas sociālās nodrošināšanas sistēmu par magnētu cilvēkiem, kuri cenšas panākt ievērojamu pensijas palielinājumu"[66], Tiesa nosprieda, ka fiktīvās iemaksas tika izpildītas pirms, nevis pēc riska iestāšanās (pensionēšanās vecuma sasniegšanas) Regulas Nr. 1408/71 46. panta 2. punkta b) apakšpunkta izpratnē[67]. Šā iemesla dēļ, aprēķinot faktisko proporcionālo pensiju, bija jāņem vērā visi fiktīvo iemaksu periodi[68], paturot prātā faktu, ka pretējs secinājums radītu nelabvēlīgas sekas darba ņēmējam, kurš izmantoja tiesības brīvi pārvietoties[69].

65. Šajā ziņā varētu sniegt šādas piezīmes.

66. Pirmkārt, lieta *Barreira Pérez* šķiet neparasta, jo atšķirībai starp summēšanu, kas tagad minēta Regulas Nr. 883/2004 52. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) punktā, un sadalījumu, kā tas tagad atspoguļots šīs regulas 52. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) punktā, nav bijusi galvenā nozīme Tiesas argumentācijā. Kā jau skaidrots, šī atšķirība tika noteikta Tiesas pamata judikatūrā par sociālā nodrošinājuma pabalstu aprēķināšanu saskaņā ar Regulu Nr. 1408/71, kas ir Regulas Nr. 883/2004 priekštece[70]. Spriedumā *Barreira Pérez* uzmanība drīzāk tika pievērsta tam, ka attiecīgās iemaksas tika veiktas pirms, nevis pēc riska iestāšanās. Tāpēc spriedums *Barreira Pérez* ir jāinterpretē šauri un ņemot vērā to, ka Regula Nr. 883/2004 ir koordinācijas, nevis saskaņošanas pasākums. Kā norādīts pensiju iestādes rakstveida apsvērumos, saskaņā ar pašreizējām ES tiesībām nav vienotas pārvalstiskas sociālā nodrošinājuma solidaritātes principa.

67. Otrkārt un, iespējams, pats svarīgākais, spriedums *Barreira Pérez* attiecās uz vienkāršu situāciju, kurā Spānijas tiesību aktos, turklāt Spānijai esot atbilstošai dalībvalstij minētajā lietā, pievienoja fiktīvās iemaksas, ņemot vērā tās personas vecumu, kura pieprasīja Spānijas pensiju. Ministrijas rīkojums, kurā bija paredzētas fiktīvās iemaksas, tādējādi ietilpa Regulas Nr. 1408/71 46. panta 2. punkta b) apakšpunkta formulējumā "saskaņā ar tiesību aktiem, ko piemēro šī institūcija" (tagad – "saskaņā ar tiesību aktiem, kurus tā piemēro" Regulas Nr. 883/2004 52. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) punktā). Lietā *Barreira Pérez* nebija runas par apdrošināto personu, kas lūgtu interpretēt Spānijas tiesības tādējādi, ka ārpus Spānijas pabeigtie apdrošināšanas periodi tiktu ņemti vērā aprēķinā, kas veicams saskaņā ar 52. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) punktu.

68. Tomēr uz beziemaksu periodiem, kas tiek aplūkoti pamatlietā, neattiecas vārdi "saskaņā ar tiesību aktiem, kurus tā piemēro" [Regulas Nr. 883/2004] 52. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) punktā, jo Polijas tiesību akti pieļauj tikai beziemaksu periodus līdz Polijā pabeigto iemaksu periodu līmenim. Ir svarīgi atkārtot ģenerāladvokāta F. Dž. Džeikobsa lietā *Stinco Panfilo* paskaidroto[71], ka sadalīšanas posms ir paredzēts, lai taisnīgi sadalītu atbildību starp dalībvalstīm, pamatojoties uz iemaksu ilgumu, tādējādi, ka maksājums atspoguļo apdrošinātās personas profesionālās darbības periodu kompetentajā dalībvalstī. Šis līdzsvars patiešām tiktu izkropļots attiecībā uz faktiem, kas radušies pamatlietā, ja nedaudz mākslīgi veiktā Polijas beziemaksu periodu pagarināšana, kas bija nepieciešama, aprēķinot teorētisko summu, lai novērstu jebkādu

66 Turpat, 33. punkts.

67 Turpat, 34. punkts.

68 Turpat, 38. un 39. punkts. Lai izdarītu šo secinājumu, Tiesa balstījās uz 1992. gada 18. februāra spriedumu *Di Prinzio* (C-5/91, EU:C:1992:76, 54. punkts). Pārējie nolēmumi, uz ko Tiesa atsaucās, nospriežot pēc būtības, bija tikai 1980. gada 26. jūnija spriedums *Menzies* (793/79, EU:C:1980:172) un šo secinājumu 69. punktā minētais spriedums.

69 Turpat, 40. un 41. punkts, atsaucoties uz spriedumu, 1991. gada 15. oktobris, *Faux* (C-302/90, EU:C:1991:385).

70 Šo secinājumu 52.–60. punkts.

71 Skat. šo secinājumu 54. punktu.

neizdevīgu apstākļu rašanos apdrošinātajai personai, kura ir izmantojusi tiesības brīvi pārvietoties Nīderlandē, tiktu attiecināta uz faktiskās summas proporcionālas sadales un aprēķināšanas posmu saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 52. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) punktu. Jāatgādina, ka lielākā daļa iemaksu periodu tika pabeigti Nīderlandē (skat. šo secinājumu 13. punktu), tāpēc izkropļojumi pamatlietā būtu nozīmīgi, ja tos iekļautu sadalījuma posmā, nosakot vērā ņemamo beziemaksu periodu apmēru.

69. Treškārt, beziemaksu periodu ilguma maksimālā līmeņa bāzes aizstāšana –iemaksu periodus Polijā aizstājot ar iemaksu periodiem Polijā un Nīderlandē – aprēķinam, kas tiek veikts saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 52. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) punktu, bet ne tās 52. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) punktu, ir pilnīgi loģiska, ja tiek atgādināts par šo divu noteikumu ļoti atšķirīgajiem mērķiem. Frāze "saskaņā ar tiesību aktiem, kurus tā piemēro" saskaņā ar 52. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) punktu ir jāinterpretē, ņemot vērā teorētiskās summas aprēķināšanas mērķi, proti, apdrošinātajām personām nedrīkst samazināt viņu sociālā nodrošinājuma pabalstu apmēru tādēļ, ka viņi ir izmantojuši savas tiesības uz brīvu pārvietošanos [72].

70. Savukārt, kā jau skaidrots, Regulas Nr. 883/2004 52 panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) punkta mērķis ir nodrošināt taisnīgu atbildības sadali starp dalībvalstīm, pamatojoties uz iemaksu ilgumu katrā attiecīgajā dalībvalstī. Ņemot vērā šo mērķi, frāze "saskaņā ar tiesību aktiem, kurus tā piemēro" prasa gramatisko interpretāciju. Citiem vārdiem sakot, konteksts, kādos vārdi "tiesību aktiem, kurus tā piemēro" ir lietoti abos noteikumos, ir atšķirīgs [73]. Šīs frāzes gramatiskā interpretācija izslēdz iespēju uzņēmējvalsts iemaksu periodus ņemt vērā aprēķinos, kas jāveic saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 52. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) punktu attiecībā uz 1/3 robežvērtību beziemaksu periodiem saskaņā ar Polijas tiesību aktiem, ja tiek ņemts vērā tās konteksts un mērķis.

71. Čehijas Republikas valdības argumentam, ka ES tiesības aizliedz pensiju teorētiskās summas aprēķināšanā – salīdzinājumā ar faktiskās summas aprēķinu – ņemt vērā atšķirīgu apdrošināšanas periodu ilgumu, nevar piekrist. Es nepiekrītu arī Komisijas apgalvojumiem par to, ka juridiskā fikcija, kas atspoguļota teorētiskās summas aprēķināšanā, tāpat ir iekļauta, proporcionāli aprēķinot attiecīgo apdrošināšanas periodu kopējo skaitu visās attiecīgajās dalībvalstīs. Pretēji Komisijas argumentiem spriedums *Menzies* [74] neaprobežojas tikai ar minētās lietas īpašajiem apstākļiem [75].

[72] Šo secinājumu 34. punkts. Kā Tiesa nesen atkārtoja 2018. gada 28. jūnija spriedumā *Crespo Rey* (C-2/17, EU:C:2018:511, 70.–72. punkts), ja dalībvalsts tiesību aktus nevar interpretēt atbilstīgi Regulai Nr. 883/2004, tie nav jāpiemēro.

[73] Skat. manus secinājumus lietā *Pinckernelle* (C-535/15, EU:C:2016:996, 40. punkts).

[74] Spriedums, 1980. gada 26. jūnijs, *Menzies* (793/79, EU:C:1980:172).

[75] Skat., piemēram, spriedumus, 1992. gada 18. februāris, *Di Prinzio* (C-5/91, EU:C:1992:76); 1998. gada 24. septembris, *Stinco* un *Panfilo* (C-132/96, EU:C:1998:427); 1998. gada 17. decembris, *Lustig* (C-244/97, EU:C:1998:619); 2012. gada 19. jūlijs, *Reichel-Albert* (C-522/10, EU:C:2012:475); 2013. gada 21. februāris, *Dumont de Chassart* (C-619/11, EU:C:2013:92), un 2013. gada 21. februāris, *Salgado González* (C-282/11, EU:C:2013:86). Salīdzinājumam skat. spriedumu, 2005. gada 21. jūlijs, *Koschitzki* (C-30/04, EU:C:2005:492).

72. Visbeidzot un pilnīguma labad ir jānorāda – pat ja šeit ierosinātais aprēķins ierobežotu apdrošinātās personas tiesības brīvi pārvietoties saskaņā ar LESD 45. pantu[76], tas būtu attaisnojams ar sociālās solidaritātes principu, kas ietver mērķi nodrošināt saikni ar Polijas sabiedrību, un tas, šķiet, nepārsniegtu to, kas būtu vajadzīgs šī mērķa sasniegšanai, kā apgalvots pensiju iestādes rakstveida apsvērumos[77].

73. Tātad aprēķins, kas ir minēts šo secinājumu 15. un 16. punktā un ko veica pensiju iestāde, neatspoguļo Regulas Nr. 883/2004 52. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) un ii) punkta prasības turpmāk norādītajā aspektā.

74. Teorētiskā summa ir jāaprēķina, ņemot vērā nevis summu, ko veido iekšzemes iemaksu periodi (104) + iekšzemes beziemaksu periodi (34) + ārvalstu iemaksu periodi (269), bet gan summu, kas ļauj maksimizēt teorētisko summu (saskaņā ar Tiesas judikatūru), proti, iekšzemes iemaksu periodi (104) + ārvalstu iemaksu periodi (269) + iekšzemes beziemaksu periodi (124, kas atbilst vienai trešdaļai no pirmo divu skaitļu summas). Šī formula kopā dod 497 mēnešus no iekšzemes iemaksām, un tas būtībā ir formula, kas atspoguļota iesniedzējtiesas ierosinātajā b) variantā.

75. Tomēr faktisko summu pensiju iestāde aprēķināja pareizi, kā norādīts šo secinājumu 16. punktā. Pabalsta faktiskā summa tika aprēķināta proporcionāli no 138 mēnešu Polijas apdrošināšanas periodiem (104 mēneši Polijas iemaksu periodi kopā ar 34 mēnešiem beziemaksu periodu, kas ierobežoti ar 1/3 no iekšzemes iemaksu periodiem, attiecībā uz kopumu, ko veido 407 apdrošināšanas mēneši Polijā un Nīderlandē).

IV. Secinājumi

76. Tāpēc iesaku Tiesai uz *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa, Polija) uzdotajiem jautājumiem atbildēt šādi:

Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 883/2004 (2004. gada 29. aprīlis) par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu 52. panta 1. punkta b) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka pamatlietā aplūkotajos apstākļos kompetentajai iestādei, aprēķinot pensiju pabalstus, beziemaksu periodi apmērā, kas nepārsniedz vienu trešdaļu no to iemaksu periodu summas, kuri pabeigti saskaņā ar valsts tiesību aktiem un citu dalībvalstu tiesību aktiem, ir jāņem vērā tikai tālab, lai noteiktu teorētisko summu saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 52. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) punktu, bet ne tālab, lai noteiktu faktisko pabalsta summu saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 52. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) punktu.

[76] Šajā sakarā skat. spriedumu, 2013. gada 7. marts, *van den Booren* (C-127/11, EU:C:2013:140, 38.–46. punkts). Atbilstība ES atvasināto tiesību noteikumiem, piemēram, Regulām Nr. 1408/71 un Nr. 883/2004, neizslēdz šķēršļu brīvai apritei pastāvēšanu, ko nepieļauj LESD 45. pants. Attiecībā uz LESD 21. pantu skat. spriedumu, 2012. gada 19. jūlijs, *Reichel-Albert* (C-522/10, EU:C:2012:475, 38. punkts): "jāatgādina, ka, ja dalībvalstis saglabā kompetenci savas sociālā nodrošinājuma sistēmas organizēšanā, tām, izmantojot šīs pilnvaras, tomēr ir jāievēro Savienības tiesības un it īpaši Līguma tiesību normas, kas attiecas uz pilsoņu brīvu pārvietošanos un kas garantētas LESD 21. pantā (šajā ziņā skat. [spriedumus, 2000. gada 23. novembris, *Elsen* (C-135/99, EU:C:2000:647, 33. punkts), un 2008. gada 1. aprīlis, *Gouvernement de la Communauté française* un *Gouvernement wallon* (C-212/06, EU:C:2008:178, 43. punkts])".

[77] Spriedums, 2006. gada 26. oktobris, *Tas-Hagen* un *Tas*, (C-192/05, EU:C:2006:676, 34. un 35. punkts). Skat. nesenos ģenerāladvokātes J. Kokotes [*J. Kokott*] secinājumus lietā *Staatssecretaris van Economische Zaken* un *Staatssecretaris van Financiën* (C-133/13, EU:C:2014:2255, 38. punkts).